

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 1100/2021
24.11.2022. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милан Козомора, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање Београд, Покрајински фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Дирекција Покрајинског фонда Нови Сад, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2317/20 од 05.11.2020. године, у седници већа дана 24.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 2317/20 од 05.11.2020. године, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Новом Саду П 9324/2019 од 24.06.2020. године у делу којим је усвојен тужбени захтев и одлучено о трошковима спора.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да исплати тужиљи накнаду трошкова ревизијског поступка у износу од 33.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 9324/2019 од 24.06.2020. године, ставом првим изреке, одбачен је приговор стварне ненадлежности тог суда, ставом другим изреке је делимично усвојен тужбени захтев и ставом трећим обавезан тужени да тужиљи на име накнаде материјалне штете у виду мање исплаћене зараде или неисплаћене зараде у периоду од 24.10.2013. године до 30.04.2018. године исплати износ од 1.506.123,92 динара са затезном каматом почев од 13.07.2018. године до исплате, износ од 607.779,23 динара на име законске затезне камате обрачунате на главницу дуга од 1.506.123,92 динара за период од 24.10.2013. године до 30.07.2018. године, те да тужиљи на име трошкова поступка исплати износ од 151.050,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде па до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражена исплата законске затезне камате на износ главног дуга од 30.04.2018. године до 31.07.2018. године и исплата законске затезне камате на износ од 607.779,23 динара почев од 30.07.2018. године до исплате. Ставом петим изреке, одлучено је да се тужиља АА ослобађа од обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2317/20 од 05.11.2020. године усвојена је жалба туженог и пресуда првостепеног суда је преиначена у побијаном усвајајућем делу, (ставови 2 и 3 изреке пресуде) тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да тужиљи на име накнаде материјалне штете у виду мање исплаћене зараде или неисплаћене зараде у периоду од 24.10.2013. године до 30.04.2018. године исплати износ од 1.506.123,92 динара за период од 24.10.2013. године до 30.07.2018. године, да тужиљи на име трошкова поступка исплати износ од 151.050,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, а тужиља је обавезана да туженом накнади трошкове поступка у износу од 9.900,00 динара. Одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова жалбеног поступка. Обавезана је тужиља да туженом накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 112.661,24 динара у року од 15 дана.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужиље дозвољена на основу одредбе члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20), па је испитао правилност другостепене пресуде у побијаном делу, у границама прописаним чланом 408. ЗПП, и нашао да је ревизија тужиље основана.

У поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. У поступку пред другостепеним судом није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1, а битна повреда из става 2. тачка 12. истог члана ЗПП није предвиђена као дозвољени разлог за изјављивање ревизије одредбом члана 407. став 1. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је била запослена на Факултету Техничких наука у Новом Саду и обављала послове ... од 2000. године. Почетком 2007. године тужиљи је утврђена дијагноза лајмске болести, туженом је поднела захтев за остваривање права на инвалидску пензију 30.03.2007. године, који је одбијен јер није било завршено лечење, затим захтев поднела 15.10.2007. године по којем је орган вештачења туженог констатовао да и даље лечење није завршено и да се тужиља јави у марту 2008. године са новим налазом неуролога, у складу са којим упутом је тужиља поново туженом поднела захтев 28.03.2008. године по којем је првостепени орган вештачења туженог дао налаз, оцену и мишљење 30.06.2008. године у коме је констатовано под тачком 4) да је главна болест Mb. Lime, Atrophio cerebri, Sindroma depressivum, Tachiarrrhythmia paroxismalis, Amenorrhea sec, а у тачки 6) оценио да на дан 30.06.2008. године постоји потпуни губитак радне способности као и на дан 30.06.2008. године, да је узрок инвалидности болест и да ће се контролни преглед обавити у року од две године (члан 96. став ЗОПИО).

На основу налаза, оцене и мишљења свог органа вештачења, тужени је 29.07.2008. године донео привремено решење којим се тужиљи утврђује од 30.06.2008. године потпуни губитак радне способности као последица болести, утврђује право на инвалидску пензију од 30.06.2008. године у износу од 13.822,46 динара месечно и исплата. У образложењу овог решења је наведено да је налазом, мишљењем и оценом

првостепеног органа вештачења Фонда од 30.06.2008. године утврђен потпуни губитак радне способности од 30.06.2008. године за трајно, као последица болести, а да се право на пензију утврђује привременим решењем из разлога што нису утврђени подаци о стажу и зарадама односно основицама осигурања за 2007. и 2008. годину и није објављена просечна зарада у Републици за 2008. годину. Решење је постало правноснажно 14.08.2008. године. У решењу није наведено да осигураник има контролни преглед.

По пријему решења Фонда од 29.07.2008. године, Факултет Техничких наука Универзитета у Новом Саду донео је 28.08.2008. године решење да запосленој АА распоређеној на пословима ..., по сили закона престаје радни однос дана 31.08.2008. године, када је послодавцу достављено правноснажно решење о губитку радне способности.

Исте болести су код тужиље констатоване у налазу, оцени и мишљењу органа вештачења туженог 29.10.2010. године, уз дату оцену о утицају на радну способност где је наведено да је тужиља уназад неколико година под контролом неуропсихијатра, интернисте и инфектолога, да су обављени и рехабилитациони третмани у две бање, да су присутне и тегобе у оквиру израженог цервикалног синдрома и поремећаја срчаног ритма, да је у неуролошком налазу присутна блага левострана латерализација на нивоу тетив.рехол., у психичком стању се региструје депресивни афекат уз изражене соматофобичне тегобе и пад вољно нагонских динамизијама, и да је заузето мишљење да и даље постоји потпуни губитак радне способности и да је исти постојао и у јулу 2010. године. Тужени је 29.11.2010. године донео решење да се тужиљи продужава право на инвалидску пензију утврђену решењем од 22.07.2009. године, а да ће се контролни преглед обавити у октобру 2012. године. Орган вештачења туженог је 11.03.2013. године дао налаз, оцену и мишљење да и даље постоји потпуни губитак радне способности код тужиље и да је постојао и октобра 2012, као и на дан 30.06.2008. године.

У следећем налазу, оцени и мишљењу органа вештачења туженог од 11.06.2013. године наведене су болести, као и да се оцена ради према примедби претходне медицинске контроле од 28.05.2013. године, да је после задњег вештачења тужиља амбулантно лечена и праћена, утврђено побољшање здравственог стања и да је она способна за рад, те констатовано да на дан прегледа у ФД ПИО Београд 09.05.2013. године не постоји потпуни губитак радне способности, а до 09.05.2013. године је постојао. Тужени је 11.07.2013. године донео решење да тужиљи престаје право и обуставља се исплата инвалидске пензије утврђене решењем од 22.07.2009. године са даном 08.05.2013. године. Жалба тужиље против овог решења је одбијена решењем од 24.10.2013. године, тужба у управном спору одбијена пресудом Управног суда У 18768/13 од 05.09.2014. године, а уставна жалба одбачена решењем Уставног суда Уж. 8003/14. Тужени је донео решење 04.06.2015. године којим је тужиљи, кориснику права на инвалидску пензију, утврдио више исплаћени износ пензије у висини од 31.8629.10.2010. године 7,24 динара за период од 09.05.2013. године до 30.06.2013. године, те навео да ће се повраћај више исплаћених износа решити у посебном поступку.

Тужиља се обратила Факултету Техничких наука Универзитета у Новом Саду, као свом бившем послодавцу, који јој је у октобру 2014. године омогућио да заснује радни однос на одређено време у трајању од шест месеци, на радном месту ..., на тим

пословима је радила годину и по дана, потом у периоду породичног одсуства једне запослене радила у ... и по њеном повратку на рад опет радила на пословима ..., а од октобра 2017. године на пословима у ..., све по уговору на одређено време који се продужава на сваких шест месеци. На основу вештачења је утврђено да би тужилца да је остала да ради код послодавца ФТН остварила нето зараду у висини од 3.293.389,07 динара, да позитивна разлика између зараде коју би примила у висини зараде упоредног радника и примљених зарада износи 1.506.123,92 динара, а затезна камата обрачуната пропорционалном методом за период вештачења од 24.10.2013. године до 30.04.2018. године износи 607.779,23 динара.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је обавезао туженог да тужилци накнади штету у утврђеној висини изгубљене зараде од 1.506.123,92 динара са припадајућом законском затезном каматом, обрачунатом за период од 24.10.2013. године до 30.07.2018. године у износу од 607.779,23 динара и надаље са каматом која тече на главницу дуга од 1.506.123,92 динара почев од 31.07.2018. године до исплате, налазећи да је у том делу тужбени захтев основан. Закључак о одговорности туженог за штету, првостепени суд је засновао на чињеницама да је тужени привременим решењем од 29.07.2008. године тужилци утврдио од 30.06.2008. године трајни потпуни губитак радне способности као последицу болести, због чега је решењем послодавца тужилци престао радни однос са даном 31.08.2008. године, који је имала засновао на неодређено време, а доношењем решења од 11.07.2013. године тужени утврдио тужилци престанак права на инвалидску пензију почев од 08.05.2013. године, те да је доношењем наведених решења од стране туженог наступила штета за тужену чију је висину утврдио. У правним разлозима суд се позвао на регулативу важећу у време доношења решења о престанку радног односа тужилци, члан 21. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник Републике Србије“ број 34/2003, 85/2005) којим се дефинише појам потпуног губитка радне способности као промене у здравственом стању проузроковане повредом на раду, професионалном болешћу, повредом ван рада или болешћу, које се не могу отклонити лечењем или медицинском рехабилитацијом, затим одредбе чланова 33, 34. и 35. Правилника о образовању и начину рада органа вештачења РФ ПИО („Службени гласник Републике Србије“ број 59/2008, 75/2008), потенцирајући значај одредбе члана 35. став 1. наведеног Правилника којом је прописано на који начин и у којем року орган вештачења у првостепеном поступку одређује датум, односно рок за обављање обавезног контролног прегледа, уз ограничење - најкасније три године од дана утврђивања инвалидности. Такође, суд се позвао на одредбу члана 176. став 1. тачка 1. тада важећег Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 24/2005 и 61/2005) којом је прописано да запосленом престаје радни однос независно од његове воље и воље послодавца ако је на начин прописан заокном утврђено да је код запосленог дошло до губитка радне способности - даном достављања правноснажног решења о утврђивању губитка радне способности. У случају тужилце управо тако је и поступљено када јој је по овом законском основу радни однос престао од 31.08.2008. године. Позивом на одредбе члана 154. став 1, члан 155, члан 172. став 1. и члан 189. став 3. Закона о облигационим односима, тужилци је досуђена накнада материјалне штете на терет туженог, као одговорног за проузроковање штете у вршењу својих функција.

Другостепени суд је био другачијег правног становишта држећи да је тужилца у више наврата иницирала покретање поступка подношењем захтева за признавање права на инвалидску пензију туженом који је спровео процедуру, тужилца уредно јављала на контролне прегледе који су били одређивани, те да без обзира на садржину

решења туженог поступци његових органа су указивали да ће се инвалидност код тужиле преиспитивати периодично, када ће се и доносити одлука о даљем остваривању права тужиле по наведеном основу, као и да таква не само могућност већ и обавеза прописана чланом 96. напред наведеног закона и члана 35. наведеног Правилника, нема обележја незаконитог и неправилног рада, следом чега је тај суд преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев као неоснован.

По налажењу Врховног касационог суда, ревизијом се основано оспорава правилност примене материјалног права од стране другостепеног суда. Ово пре свега зато што другостепени суд не увиђа правни значја решења од 29.07.2008. године којим је тужиле утврђен потпуни губитак радне способности трајно и да по остварењу права на инвалидску пензију, даља одазивања на контролне прегледе нису била у функцији остваривања права које је већ стечено решењем од 29.07.2008. године.

По налажењу Врховног касационог суда, основ тужбеног захтева постоји. Имајући у виду садржину решења од 29.07.2008. године, као и да у диспозитиву решења није наведено - контролни преглед, ради се о стеченом праву на инвалидску пензију према члану 25. тада важећег Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Последица утврђења потпуног губитка радне способности био је престанак радног односа тужиле, на основу члана 176. став 1. тада важећег Закона о раду. У даљем поступању органа туженог очитовала се неправилност која је резултирала ускраћивањем исплате пензије од 08.05.2013. године по решењу донетом 11.07.2013. године у поступку који тужиле није иницирала. Према члану 35. став 1. Правилника о образовању и начину рада органа вештачења РФ ПИО („Службени гласник Републике Србије“ број 59/2008, 75/2008), као општег акта на чију примену упућује члан 96. тада важећег Закона о пензијском и инвалидском осигурању, обавезан контролни преглед може бити одређиван у оквиру рока од три године од утврђења потпуног губитка радне способности. По истеку тог рока, поновну оцену радне способности може захтевати осигураник односно провера је условљена искључиво иницијативом осигураника, које у овом случају није било. Неправилан рад органа тужене постоји зато што је мимо иницијативе осигураника, после више од три године од утврђења потпуног губитка радне способности у 2008. години, утврдио постојање радне способности тужиле и ускратио исплату пензије, решењем донетим 11.07.2013. године, након што је орган вештачења туженог у 2013. године дао налаз, оцену и мишљење о побољшању здравственог стања тужиле и да је она способна за рад, а да је до 09.05.2013. године код ње постојао потпуни губитак радне способности. Решење којим је утврђен потпуни губитак радне способности трајно, донето је 28.03.2008. године у поступку иницираном од стране тужиле. Тужиле није иницирала поступак поновне оцене радне способности. Поновну оцену радне способности спровео је тужени, утврђењем о постојању потпуног губитка радне способности на дан 29.10.2010. године, а затим у 2013. години по протеклу рока у ком се контролни преглед могао вршити, као и без захтева осигураника. Таквим поступањем и решењем донетим 11.07.2013. године о обустављању исплате инвалидске пензије, тужени је проузроковао штету која је за тужиле настала и за коју је одговоран по принципу одговорности за неправилан рад органа на основу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, независно од околности законитости решења. У погледу одговорности за штету довољно да је рад органа био неправилан.

Правилно је пресудом првостепеног суда, применом члана 189. став 3. Закона о облигационим односима, тужиле досуђена накнада штете у висини разлике између

зараде коју би по редовном току ствари остварила и примања која је остваривала у периоду од 24.10.2013. године до 03.04.2018. године, у коме пензију није остваривала, обзиром да јој је по решењу туженог од 11.07.2013. године исплата обустављена са даном 08.05.2013. године.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду, одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду у делу којим је тужбени захтев усвојен и одлучено о трошковима поступка.

Тужиља је у поступку по ревизији успела и остварује право на накнаду опредељено тражених трошкова за састав ревизије у износу од 33.000,00 динара, о чему је овај суд одлучио на основу члана 165. став 2. ЗПП.

Председник већа – судија
Марина Милановић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић